

Stamboom

wat is een stamboom?

Heb ik ook een stamboom?

Weet jij wat een stamboom is? In een stamboom laat je zien welke mensen deel uitmaken van je familie. Je schrijft dus op wie je vader en moeder zijn en je broertjes of zusjes, Maar ook je oma en opa en hun opa en oma horen op jouw stamboom. Zo kun je zien waar je familie vandaan komt. Maar hoe doe je nou onderzoek naar jou familie? Lees hier maar!

Familieonderzoek

Als je de geschiedenis van je familie wilt uitzoeken, werk je stap voor stap terug in de tijd.

Je gaat op zoek naar de namen van je vader en moeder, die van je opa's en oma's, die van je overgrootouders en zo verder. Daarna zoek je naar de data van geboorte, huwelijk en overlijden en gegevens over beroepen. Dat zijn de basisfeiten van je familie. Je begint bij jezelf, dan je ouders, je opa en oma, je overgrootouders en zo duik je verder het verleden in.

In het begin is dat makkelijk, omdat sommige familieleden nog leven en je dus vragen aan hen kunt stellen. Als ze niet meer leven, wordt dat een stuk moeilijker en moet je overstappen op documenten.

Documenten

Een document is een papier of een boek vol gegevens.

Documenten worden door de overheid (rijk, provincie en gemeente) bewaard. Daar staan ook gegevens in over jouw familie. Deze papieren gaan vaak ver terug in de tijd. De overheid houdt immers al eeuwenlang alles bij van haar burgers. Ook familiedocumenten kunnen ons meer vertellen over de familie. Bijvoorbeeld geboortekaartjes,

trouwkaarten en rouwkaarten.

Soms kunnen schoolrapporten, dagboeken, diploma's ons ook veel over iemand vertellen. Wil je meer weten over de tijd waarin bijvoorbeeld je opa leefde, dan kun je op zoek gaan naar foto's en krantenartikelen uit die tijd. Nadat je de gegevens verzameld hebt, kun je beginnen met je stamboom.

Voor- en achternaam

Tegenwoordig vinden we het heel normaal dat iedereen een voor en een achternaam heeft. Vroeger was dat wel anders.

Tot in de tijd van Napoleon (rond 1800) hadden de meeste Nederlanders alleen een voornaam. Dat was wel eens lastig, want in een dorp of een stad liepen wel meer mensen met dezelfde naam rond. Om ze van elkaar te onderscheiden kregen ze een bijnaam. Als je het had over Jan, de bakker, of Jan, de slager, of Jan, van het kerkhof, dan wist iedereen wie je bedoelde.

Een andere mogelijkheid om personen met dezelfde voornaam te onderscheiden, was het toevoegen van de vadersnaam. Zo was Pieter Janszoon, de zoon van Jan en Willem Klaaszoon, de zoon van Klaas. Later werd dit makkelijker gemaakt en had men het over Pieter Jansen en Willem Klaassen.

Familienaam

Later werden deze bijnamen en vadersnamen steeds vaker aan de eigen kinderen doorgegeven. Zo ontstond dan een familienaam, een naam die van vader op zoon en dochter werd doorgegeven.

Elke achternaam vertelt iets over je voorouders. Door je stamboom uit te zoeken kun je erachter komen waarom je verre voorvader jouw achternaam is gaan gebruiken. Dat onderzoek is wel nodig, omdat er vaak meer mogelijkheden zijn voor het ontstaan van de naam. Een naam als 'Van de Bos' kan bijvoorbeeld komen van de plaats Den Bosch, van een boerderij genaamd 'Het Bos' of van een bos met bomen.

Burgelijke stand

In 1811, de tijd dat de broer van Napoleon koning over Nederland was, werd elke burger verplicht zijn naam te laten registreren (opschrijven) bij de gemeente.

Veel mensen hadden al een achternaam, en die naam werd nu officieel opgeschreven. Je mocht je naam later niet meer veranderen, ook de spelling van je naam niet.

wetboek Code Napoleon- AHM

Deze officiële namen werden voortaan gebruikt in de burgerlijke stand. Bij de burgerlijke stand op het gemeentehuis wordt alles opgeschreven over iemands geboorte, huwelijk en overlijden.

Akte van geboorte

Bij de geboorte van een kind komt er een nieuwe burger bij in de gemeente. Die moet daarom aangegeven worden bij het gemeentehuis. Dit wordt dan officieel door de 'ambtenaar van de burgerlijke stand' opgeschreven in een geboorteakte.

Het kind kreeg vroeger, als de vader en moeder getrouwd waren altijd de achternaam van de vader. Waren de ouders niet getrouwd dan kreeg het de achternaam van de moeder. Nu mogen de ouders kiezen of het kind de achternaam van de vader of van de moeder krijgt.

Archief

De overheid houdt al eeuwenlang van alles bij van haar burgers. Belangrijke documenten worden naar een archief gebracht.

In het archief worden dus oude documenten bewaard. Zonder die oude papieren zouden we niet meer weten wat er vroeger is gebeurd.

Wist je dat?

- Voor stamboomonderzoek is er een speciale instelling in Den Haag, het Centraal Bureau voor Genealogie. Dit is een documentatiecentrum waar de stamboomonderzoeker bijvoorbeeld na kan gaan of anderen al onderzoek naar zijn of haar familie hebben gedaan.
- In het bevolkingsregister staan alle gegevens van burgers. Per persoon staat daar de naam, de geboortedatum, en plaats, beroep en geloof opgeschreven.
- Het bevolkingsregister wordt wel eens vergeleken met een film. Als je de pagina's over een bepaald gezin leest, krijg je een beeld van de geschiedenis van dat gezin. Allerlei feiten over dat gezin staan bij elkaar.
- Het woord 'archief' is afgeleid van het Latijnse woord 'archivum', dat weer teruggaat op het Griekse woord 'archeion'. Het archeion was in de oude Griekse tijd het gebouw van de overheid waar de staatsstukken bewaard werden.
- Veel gemeenten hebben een gemeentearchief.